

3. The intangible is increasingly important to companies. How do we insure it? URL: <https://www.mapfre.com/en/insights/commitment/intangible-important-companies/>.

4. Digitalisation and intangible assets: Unlocking bank lending. URL: <https://www.sefofuncas.com/Spain-in-year-two-of-the-pandemic/Digitalisation-and-intangible-assets-Unlocking-bank-lending>.

5. Entering a Digital Asset on a Balance Sheet. URL: <https://www.bitbon.space/en/knowledge-base/digital-assets/legal-nature-of-a-digital-asset/entering-a-digital-asset-on-a-balance-sheet>.

УДК 657

Матюха М.М., к.е.н., доцент

Чучкевич Д.Ю., магістр

*Київський національний університет технологій та дизайну*

## **ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ**

Повномасштабне вторгнення Росії та введення воєнного стану [1] на території України повністю охопило всі сфери життя та вплинуло на бізнес. Ситуація в країні є дуже непередбачуваною, тому керівництву організацій потрібно постійно контролювати та оцінювати стан компанії для того, щоб скласти достовірну фінансову звітність та вчасно вжити необхідних засобів в управлінні. Завданням сучасного підприємства є не лише забезпечення сталого фінансового успіху, але й досягнення вищого рівня конкурентоспроможності. Досягнення цієї мети можливе завдяки ефективному управлінні та вдосконаленню багатьох аспектів діяльності підприємства, а саме організація бухгалтерського обліку основних засобів враховуючи ситуацію в країні.

Основні засоби матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Основні засоби які включають інфраструктуру, машини, будівлі та обладнання, є ключовими для діяльності компаній. Під час збройного конфлікту цілісність цих активів знаходиться під загрозою. Багато об'єктів основних засобів пошкоджено, частково зруйновано або втрачено внаслідок воєнних дій. Деякі активи знаходяться на тимчасово окупованих територіях, що робить їх недоступними для законних власників. Крім того, серед причин відчуження основних засобів вітчизняних підприємств варто виділити розкрадання, реквізицію та безоплатну передачу для оборони держави.

У зв'язку із запровадженням воєнного стану, в ділянці обліку, що відповідає за основні засоби, з'являються такі новації:

- відображення операцій з оприбуткування основних засобів, що надійшли як гуманітарна допомога;
- відображення операцій з безоплатної передачі активів на потреби оборони;
- відображення операцій з вилучення основних засобів на потреби оборони;
- нарахування амортизації (зносу) основних засобів в умовах воєнного стану.

Одним із бухгалтерських питань, на яку поклала війна відбиток – нарахування амортизації основних засобів. Згідно до вимог НП(С)БО 7 «Основні засоби» нарахування амортизації здійснюється протягом терміну корисного використання основного засобу, який встановлюється підприємством при визнанні його активом і тимчасово зупиняє свою роботу на період реконструкції, модернізації, розбудови та ін. Тому якщо компанія працює опираючись на національні стандарти, то амортизація продовжує нараховуватись, хоч воєнний стан є форс-мажорною обставиною [2]. Тобто при таких умовах, амортизацію все рівно буде нараховуватися в звичайному порядку. Але якщо підприємство вирішує припинити нарахування амортизацію, то документи потрібно оформити відповідно до законодавства. Одним із таких варіантів відображення є тимчасове виведення з експлуатації основних засобів шляхом видачі відповідного наказу керівника та складання відповідного документу про виведення такого об'єкта з експлуатації. У такому випадку нарахування амортизації припиняється до повторного моменту введення в експлуатацію об'єкта. При цьому негативним моментом при припиненні нарахувань амортизації є те, що попри зупинку фізичного зносу об'єкта, він піддається моральному старінню [3].

Варто також розглянути порядок проведення процедур та оформлення документів, що стануть основою для обліку та підтвердження збитків, завданих внаслідок військових дій, з метою отримання компенсації.

Алгоритм дій у випадку виникнення фактів псування чи знищення об'єктів основних засобів через обставини непередбачуваної сили:

- 1) проведення інвентаризації, що передбачає створення постійної комісії та складення протоколу;
- 2) проведення експертної оцінки збитків – отримання звіту від незалежного експерта або рішення судової експертизи;
- 3) подача заяви до правоохоронних органів про кримінальне правопорушення;
- 4) подача повідомлення й отримати Акт пошкодження майна від ДСНС за умов її виклику у випадку пожежі, розмінування, руйнування тощо;
- 5) здійснення фото-, відео фіксації пошкодження, знищення майна;
- 6) подача інформації про пошкодження майна на офіційні державні ресурси.

Інвентаризація активів, як основний етап формування доказової бази, може бути виконаний лише в тому випадку, коли існує можливість фізичного доступу до активів після завдання майнової шкоди внаслідок військових злочинів.

В умовах війни непоодинокі випадки вибуття внаслідок реквізиції та добровільної передачі (благодійності) на користь збройних сил України. Підставою для реквізиції майна є рішення військового командування (головнокомандувача ЗСУ, командувачі органів військового управління, військових частин ЗСУ та інших утворених відповідно до законів України військових формувань). З метою звітування та компенсації вартості вилученого майна власнику, оформлюється Акт про примусове відчуження або вилучення майна, зразок якого визначений постановою Кабінету міністрів України № 998 від 31.10.2012 р. Обов'язок заповнення цього документу покладається на військове командування. Більш того, невід'ємною частиною цього Акту вважається документ, який засвідчує вартість майна на дату його оцінки. За можливості залучення професійного оцінювача, його послуги сплачуються за рахунок держбюджету, однак, враховуючи обставини війни, частіше оцінка проводиться місцевими органами адміністрації [4].

Отже, процес ведення обліку основних засобів в умовах воєнного стану дещо змінився.

Підприємства стикнулися з проблемами правильності відображення безоплатної передачі та вилучення майна на користь ЗСУ. Також змінився порядок нарахування амортизації на основні засоби, що не використовуються у зв'язку із вилученням, знищенням.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України №64/2022 від 24 лютого 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#n18>.
3. Патута М., Шматковська Т. Особливості бухгалтерського обліку в умовах воєнного стану в Україні. Галицький економічний вісник. Тернопіль : ТНТУ, 2022. Том 77. № 4
4. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану. Закон України № 4765-VI від 12.05.2012 р.[Електронний ресурс].– Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>.

УДК 332.12

Березовик В.М., к.е.н., докторант  
ДННУ «Академія фінансового управління»  
Директор ТОВ «Профін Консалтинг»

## **БАНКІВСЬКА СИСТЕМА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Банки відіграють важливу роль у сучасній економіці. Стабільно функціонуюча банківська система є критично важливою для відновлення економіки України.

З початку повномасштабної війни ризики у діяльності банківських установ України суттєво зросли. Аналізуючи проблеми, які виникають у фінансово-банківській системі України, можна зазначити, що до головних належать [2]:

- військові ризики, пов'язані з широкомасштабною агресією росії проти України, окупацією частини південно-східних областей України, постійними повітряними тривогами та обстрілами українських міст та сіл;
- високий рівень інфляції в країні;
- зниження обсягів кредитування, оскільки із початком повномасштабного вторгнення банки через високі ризики суттєво ускладнили кредитні процедури та зробили більш жорсткими свої кредитні політики;
- кібератаки на банківську та ІТ системи України, відключення електроенергії та засобів зв'язку;
- демографічні зміни, оскільки спостерігається одночасне старіння населення, критичне зниження народжуваності, внутрішнє переміщення громадян, еміграція українців за кордон, що призводить до дефіциту робочої сили;
- втрата частиною населення доходів та зниження реальних доходів населення.

Окрім того, можна відмітити зростання процентного та валютного ризиків у діяльності банків, пов'язані з повномасштабними військовими діями, девальвацією національної валюти, проблемами отримати нові зовнішні довгострокові залучення резидентами України.